

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Οικογενειακά Και Κληρονομικά Θέματα](#) > [Κληρονομιά](#) > [Περιορισμοί Στην Κληρονομική Διαδοχή - Ειδικοί Κανόνες](#) > [France](#)

Περιορισμοί στην κληρονομική διαδοχή – ειδικοί κανόνες

Περιεχόμενο που
παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Περιλαμβάνει το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους ειδικούς κανόνες οι οποίοι, για λόγους που αφορούν την οικονομική, οικογενειακή ή κοινωνική τους χρήση, θέτουν περιορισμούς που αφορούν ή επηρεάζουν την κληρονομική διαδοχή σε σχέση με ορισμένα ακίνητα, επιχειρήσεις ή άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο κράτος μέλος αυτό;

Στη Γαλλία υπάρχουν ειδικοί κανόνες που παρεκκλίνουν από το κοινό κληρονομικό δίκαιο τόσο όσον αφορά την κληρονομική διαδοχή (*dévolution successorale*) (1) όσο και τη διανομή της κληρονομιάς (*partage successoral*) (2).

1. Ειδικοί κανόνες για την κληρονομική διαδοχή

Η κληρονομική διαδοχή είναι ο μηχανισμός με τον οποίο προσδιορίζονται τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα επί της κληρονομιάς περιουσίας του θανόντος.

Στη γαλλική νομοθεσία και νομολογία προβλέπονται ειδικοί κανόνες για την κληρονομική διαδοχή προκειμένου να ληφθεί υπόψη ο ιδιαίτερος χαρακτήρας ορισμένων περιουσιακών στοιχείων. Οι κανόνες αυτοί ισχύουν για τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία:

Οικογενειακά κειμήλια

Οι ειδικοί κανόνες σχετικά με τα οικογενειακά κειμήλια (*souvenirs de famille*) έχουν δημιουργηθεί με βάση τη νομολογία.

Ως οικογενειακά κειμήλια θεωρούνται οικογενειακά αντικείμενα τα οποία έχουν καταρχήν προσωπική και υποκειμενική αξία, όπως, για παράδειγμα, γράμματα προς την οικογένεια, πορτρέτα, έπιπλα που φέρουν το οικογενειακό οικόσημο κ.λπ. Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία «μαρτυρούν την οικογενειακή ιστορία» και, ως εκ τούτου, συνιστούν «κληρονομιά που έχει μάλλον συναισθηματικό και όχι περιουσιακό χαρακτήρα, ενώ η οικογενειακή σημασία τους απαιτεί τον ειδικό καθορισμό κανόνων που διέπουν τη μεταβίβασή τους, ιδίως προκειμένου να αποφευχθεί η διασπορά των αντικειμένων αυτών, που θα οδηγούσε σε απώλεια του οικογενειακού χαρακτήρα τους, ο οποίος αποτελεί βασικό στοιχείο της αξίας τους.» [M. Grimaldi, *Droit patrimonial de la famille* (Περιουσιακό δίκαιο που διέπει τις οικογενειακές σχέσεις), Dalloz Action, 7η έκδοση 2021/2022, αριθ.°235.221].

Σύμφωνα με τη νομολογία [(βλ. ειδικότερα: [1ο πολιτικό τμήμα, της 21ης Φεβρουαρίου 1978, αίτηση αναιρέσης αριθ.°76-10.561, όπως δημοσιεύτηκε στον κατάλογο αποφάσεων](#))] οι κανόνες περί κληρονομικής διαδοχής και

διανομής που προβλέπονται στον Αστικό Κώδικα (Code Civil) δεν εφαρμόζονται στα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία. Ως εκ τούτου, ελλείπει καλύτερης συμφωνίας μεταξύ των μελών της οικογένειας ή διάταξης διαθήκης περί του αντιθέτου, τα περιουσιακά στοιχεία αυτά μπορούν να αποδοθούν, με παρακαταθήκη, στο μέλος της οικογένειας το οποίο το δικαστήριο κρίνει καταλληλότερο ώστε να φροντίσει για τη διατήρησή τους. Επομένως, τα οικογενειακά κειμήλια δεν μεταβιβάζονται σε συγκεκριμένο μέλος της οικογένειας, αλλά παραδίδονται σε μέλος της οικογένειας, το οποίο πρέπει να τα θέτει στη διάθεση των άλλων μελών.

Θέση ενταφιασμού

Οι θέσεις ενταφιασμού είναι χώροι σε νεκροταφείο (κρύπτη, τάφος). Οι θέσεις ενταφιασμού έχουν ιδιαίτερα σημαντικό οικογενειακό σκοπό, ο οποίος, κατά τη γαλλική νομολογία, δικαιολογεί παρέκκλιση από το κοινό κληρονομικό δίκαιο.

Έτσι, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του [άρθρου 815 του Αστικού Κώδικα](#), οι θέσεις ενταφιασμού δεν μπορεί ποτέ να αποτελέσουν αντικείμενο διανομής: μεταβιβάζονται στους κληρονόμους που υπάγονται σε καθεστώς μόνιμης κοινωνίας. Υπό την ιδιότητά τους ως κοινωνών, οι κληρονόμοι και τα μέλη της οικογένειάς τους έχουν το δικαίωμα να ταφούν στην εν λόγω θέση και να εναντιώνονται στην ταφή προσώπων που δεν είναι μέλη της οικογένειας του προσώπου στο οποίο περιήλθε η θέση ενταφιασμού (concessionnaire).

Δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων

Το [άρθρο L. 111-1 του Κώδικα Διανοητικής Ιδιοκτησίας](#) (code de la propriété intellectuelle) προβλέπει ότι το δικαίωμα του δημιουργού φέρει πνευματικά και ηθικά χαρακτηριστικά (π.χ.: δικαίωμα δημοσιοποίησης του έργου, δικαίωμα τοποθέτησης του ονόματός του δημιουργού στο έργο, δικαίωμα σεβασμού του έργου κ.λπ.), καθώς και περιουσιακά χαρακτηριστικά (π.χ.: λήψη οικονομικού ανταλλάγματος για τη δημοσιοποίηση του έργου).

Ο Κώδικας Διανοητικής Ιδιοκτησίας προβλέπει ορισμένους ειδικούς κανόνες, οι οποίοι παρεκκλίνουν από τους συνήθεις κανόνες κληρονομικής διαδοχής, με σκοπό την προστασία του δικαιώματος δημιουργού.

Για παράδειγμα, όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία, το [άρθρο L.123-6 του Κώδικα Διανοητικής Ιδιοκτησίας](#) προβλέπει ότι ο επιζών σύζυγος έχει ειδική επικαρπία επί του δικαιώματος εκμετάλλευσης (usufruit spécial sur le droit d'exploitation) που ο δημιουργός δεν είχε διαθέσει. Η θεωρία υποστηρίζει ότι η ειδική επικαρπία αυτή «δικαιολογείται από το γεγονός ότι ο επιζών σύζυγος τεκμαίρεται, μέσω της παροχής βοήθειας από την πλευρά του, ότι έχει καλλιεργήσει ένα περιβάλλον ευνοϊκό για τη δημιουργία έργων της διανοίας και ότι, κατά συνέπεια, έχει έννομο συμφέρον να αποζημιωθεί με τη χορήγηση δικαιώματος απόλαυσης του προϊόντος της εν λόγω δημιουργίας. » [M. Grimaldi, *Droit patrimonial de la famille* (Περιουσιακό δίκαιο που διέπει τις οικογενειακές σχέσεις), Dalloz Action, 7η έκδοση 2021/2022, αριθ.°235.201].

Όσον αφορά τα πνευματικά και ηθικά χαρακτηριστικά, το [άρθρο L. 121-2 του Κώδικα Διανοητικής Ιδιοκτησίας](#) προβλέπει ότι, μετά τον θάνατο του δημιουργού, «το δικαίωμα δημοσιοποίησης των μετά θάνατον έργων του ασκείται διά βίου από τον εκτελεστή ή τους εκτελεστές διαθήκης που έχει ορίσει ο δημιουργός. Σε περίπτωση απουσίας εκτελεστών ή μετά τον θάνατό τους, και εκτός εάν ο δημιουργός έχει ορίσει διαφορετικά, το δικαίωμα αυτό ασκείται με την ακόλουθη σειρά: από τους κατιόντες, από τον σύζυγο κατά του οποίου δεν υπάρχει τελεσίδικη απόφαση δικαστικού χωρισμού ή ο οποίος δεν έχει συνάψει νέο γάμο, από κληρονόμους άλλους από τους κατιόντες στους οποίους περιέρχεται το σύνολο ή μέρος της κληρονομιάς, καθώς και από τους καθολικούς εκ διαθήκης κληρονόμους (légataires universels) ή καθολικούς δωρεοδόχους αιτία θανάτου». Ως εκ τούτου, η σειρά των προσώπων στα οποία αναφέρεται το άρθρο αυτό διαφέρει από εκείνη που προβλέπεται στο [άρθρο 734 του Αστικού Κώδικα](#) για τον καθορισμό της σειράς με την οποία οι κληρονόμοι του θανόντος λαμβάνουν την κληρονομιαία περιουσία.

Αγροτικές μισθώσεις

Η αγροτική μίσθωση είναι σύμβαση μίσθωσης γεωργικής γης ή γεωργικών κτιρίων που εκμισθώνεται από ιδιοκτήτη [«εκμισθωτής»] σε γεωργό [«μισθωτής»] έναντι μισθώματος. Η μίσθωση αυτή επιτρέπει την εκμετάλλευση και την άσκηση γεωργικής δραστηριότητας.

Το [άρθρο L. 411-34 του Κώδικα Γεωργίας και Θαλάσσιας Αλιείας](#) (code rural et de la pêche maritime) προβλέπει, καταρχήν, ότι η αγροτική μίσθωση συνεχίζεται προς όφελος του συζύγου του θανόντος, του συντρόφου με τον

οποίο είχε συνάψει σύμφωνο συμβίωσης (pacte civil de solidarité), των ανιόντων του και των κατιόντων του θανόντος που συμμετείχαν στην εκμετάλλευση ή είχαν πράγματι συμμετάσχει σε αυτήν κατά τα πέντε έτη που προηγήθηκαν του θανάτου.

Ο ειδικός αυτός κανόνας δικαιολογείται από την ιδιαιτερότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης. Παρεκκλίνει από το κοινό δίκαιο όσον αφορά το γεγονός ότι:

- οι συγγενείς σε πλάγια γραμμή (δηλαδή αδέρφια) οι οποίοι είναι κληρονόμοι του θανόντος σύμφωνα με το κοινό κληρονομικό δίκαιο δεν μπορούν να επωφεληθούν από το δικαίωμα σε αγροτική μίσθωση·
- τα πρόσωπα που απαριθμούνται στο άρθρο L. 411-34 του Κώδικα Γεωργίας και Θαλάσσιας Αλιείας πρέπει να έχουν πράγματι συμμετάσχει στη γεωργική εκμετάλλευση πριν από τον θάνατο, προκειμένου να θεμελιώσουν δικαίωμα σε αγροτική μίσθωση.

Ειδικοί κανόνες για την προστασία της οικίας του ζεύγους

Θεσπίζονται ειδικοί κανόνες ώστε ο σύζυγος ή ο καταχωρισμένος σύντροφος να μην κληθεί ως κληρονόμος με τους άλλους κληρονόμους του θανόντος σε ό,τι αφορά την οικία του ζεύγους. Οι κανόνες αυτοί, οι οποίοι προβλέπονται λόγω του οικογενειακού χαρακτήρα της οικίας, αποσκοπούν στη διατήρηση του περιβάλλοντος διαβίωσης του επιζώντος συζύγου ή, όσον αφορά τις μισθώσεις κατοικιών (baux d'habitation), του συντρόφου του θανόντος.

Στην περίπτωση των μισθώσεων κατοικιών, το [άρθρο 1751 του Αστικού Κώδικα](#) θεσπίζει αρχή σύμφωνα με την οποία ο επιζών σύζυγος καθίσταται συνδικαιούχος της μίσθωσης. Ως εκ τούτου, προβλέπει ότι «το δικαίωμα μίσθωσης χώρων που δεν είναι ούτε επαγγελματικού ούτε εμπορικού χαρακτήρα και που πράγματι χρησιμοποιούνται και από τους δύο συζύγους ως κατοικία, ανεξάρτητα από τις περιουσιακές τους σχέσεις και παρά τυχόν αντίθετη συμφωνία, ακόμη και αν η μίσθωση συνήφθη πριν από τον γάμο ή το σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον το ζητήσουν από κοινού οι σύντροφοι, θεωρείται ότι απονέμεται και στους δύο συζύγους ή συντρόφους που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης».

Η τελευταία παράγραφος του άρθρου αυτού ορίζει ότι «σε περίπτωση θανάτου ενός εκ των συζύγων ή συντρόφων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, ο επιζών σύζυγος ή καταχωρισμένος σύντροφος και συνδικαιούχος της μίσθωσης έχει αποκλειστικό δικαίωμα στη μίσθωση αυτή, εκτός εάν παραιτηθεί ρητώς από αυτήν».

Σε περίπτωση που η κατοικία ανήκει από κοινού στους συζύγους ή ανήκει στον αποβιώσαντα σύζυγο, το [άρθρο 764 του Αστικού Κώδικα](#) προβλέπει ότι ο επιζών σύζυγος, ο οποίος πράγματι χρησιμοποιούσε κατά τον χρόνο θανάτου την κατοικία ως κύρια κατοικία, έχει δικαίωμα διαμονής και δικαίωμα χρήσης της επίπλωσης της κατοικίας μέχρι τον θάνατό του. Σε αντίθεση με τον κανόνα που ισχύει για τις μισθώσεις κατοικιών, η εξαίρεση αυτή ισχύει μόνο για τα έγγαμα ζευγάρια (και όχι για τα ζευγάρια που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης).

2. Ειδικοί κανόνες για τη διανομή: προτιμησιακή διανομή

Η διανομή της κληρονομιάς αποτελεί το τελικό στάδιο του διακανονισμού της κληρονομικής διαδοχής. Λύει οριστικά την κοινωνία, δεδομένου ότι συνίσταται στην απονομή σε κάθε κληρονόμο ατομικών δικαιωμάτων επί των περιουσιακών στοιχείων που απαρτίζουν την κληρονομιά προς διανομή.

Καταρχήν, για τη διανομή της κληρονομιάς περιουσίας, πρέπει να καθοριστούν τόσα κληρονομικά μερίδια όσα και οι κληρονόμοι που έχουν από κοινού δικαίωμα επί της κληρονομιάς ([άρθρο 827 του Αστικού Κώδικα](#)). Όλα τα μερίδια είναι καταρχήν ίσης αξίας· εάν η σύνθεση της κληρονομιάς καθιστά αδύνατη τη σύσταση μεριδίων ίσης αξίας, η διαφορά αντισταθμίζεται με την καταβολή αντισταθμιστικής αποζημίωσης για την εξίσωση των μεριδίων, (« soulte ») ([άρθρο 826 του Αστικού Κώδικα](#)).

Το [άρθρο 830 του Αστικού Κώδικα](#) ορίζει ότι κατά τη σύσταση και τη σύνθεση των μεριδίων, θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να αποφευχθεί ο διαχωρισμός οικονομικών μονάδων και άλλων συνόλων περιουσιακών στοιχείων των οποίων η διάσπαση θα οδηγούσε σε υποτίμησή τους.

Οι συγκοινωνοί μπορούν να συμφωνήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διανεμηθεί το κάθε μερίδιο. Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ τους, τα μερίδια διανέμονται με κλήρωση.

Ωστόσο, ορισμένα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να εξαιρεθούν από την κλήρωση και να διανεμηθούν σε

προτιμησιακή βάση σε έναν κληρονόμο. Ως εκ τούτου, προβλέπεται ότι ο επιζών σύζυγος ή κάθε συγκληρονόμος μπορεί να ζητήσει τη διανομή κατά προτίμηση όσον αφορά:

- κάθε γεωργική, εμπορική, βιομηχανική, βιοτεχνική ή επαγγελματική επιχείρηση στην οποία πράγματι συμμετέχει ή έχει συμμετάσχει (άρθρο 831 του Αστικού Κώδικα). Η εν λόγω διανομή κατά προτίμηση εφαρμόζεται εκ του νόμου σε κάθε γεωργική εκμετάλλευση η οποία δεν υπερβαίνει τα όρια επιφάνειας που καθορίζονται με διάταγμα του Συμβουλίου της Επικρατείας, εκτός εάν το δικαστήριο έχει διατάξει να διατηρηθεί η συγκυριότητα εξ αδιαιρέτου (άρθρο 832 του Αστικού Κώδικα). Υπόκειται στην κυριαρχική κρίση του δικαστηρίου που αποφαινεται επί της ουσίας της υπόθεσης στις άλλες περιπτώσεις·
- την κυριότητα ή το δικαίωμα μίσθωσης χώρων που πράγματι χρησιμοποιεί ως κατοικία, εάν κατοικούσε εκεί κατά τον χρόνο θανάτου, και τα έπιπλα που υπήρχαν στην οικία αυτή, καθώς και το όχημα του θανόντος, εφόσον το χρειάζεται για την κάλυψη των καθημερινών του αναγκών (άρθρο 831-2 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα). Η εν λόγω διανομή κατά προτίμηση ισχύει εκ του νόμου (άρθρο 831-3 του Αστικού Κώδικα)·
- την κυριότητα ή το δικαίωμα μίσθωσης χώρου επαγγελματικής χρήσης που πράγματι χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, καθώς και τα κινητά αντικείμενα που είναι αναγκαία για την άσκηση της δραστηριότητας αυτής (άρθρο 831-2 παράγραφος 2 του Αστικού Κώδικα). Η εν λόγω διανομή κατά προτίμηση υπόκειται στην κυριαρχική κρίση του δικαστηρίου που αποφαινεται επί της ουσίας της υπόθεσης·
- το σύνολο των κινητών αντικειμένων τα οποία είναι αναγκαία για την εκμετάλλευση αγροτικού ακινήτου που καλλιεργούνταν από τον θανόντα ως γεωργό ή επίμορτο αγρολήπτη, όταν η μίσθωση συνεχίζεται προς όφελος του αιτούντος ή όταν παραχωρείται νέα μίσθωση στον αιτούντα (άρθρο 831-2 παράγραφος 3 του Αστικού Κώδικα). Η εν λόγω διανομή κατά προτίμηση υπόκειται στην κυριαρχική κρίση του δικαστηρίου που αποφαινεται επί της ουσίας της υπόθεσης.

Σε όλες τις περιπτώσεις, ακόμη και αν η διανομή κατά προτίμηση προβλέπεται από τον νόμο, δεν είναι ποτέ αυτοδίκαιη. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει πάντα να τη ζητά ο επιζών σύζυγος ή κληρονόμος που επιθυμεί να επωφεληθεί από αυτήν.

2 Σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, είναι οι ειδικοί αυτοί κανόνες εφαρμοστέοι στην κληρονομική διαδοχή σε σχέση με τα προαναφερθέντα περιουσιακά στοιχεία ανεξαρτήτως του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή;

Από τους κανόνες κληρονομικής διαδοχής που παρεκκλίνουν από το κοινό δίκαιο που αναφέρεται ανωτέρω, μόνο δύο κανόνες ισχύουν ανεξάρτητα από το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή:

- οι κανόνες διανομής κατά προτίμηση. Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο (Cour de cassation) έκρινε ότι «οι κανόνες διανομής κατά προτίμηση αποτελούν, λόγω του οικονομικού και κοινωνικού σκοπού τους, υπέρτερες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, με αποτέλεσμα να εφαρμόζονται οι διατάξεις του δικαίου του τόπου όπου βρίσκεται το ακίνητο.» (1ο πολιτικό τμήμα, της 10ης Οκτωβρίου 2012, αίτηση αναίρεσης αριθ. 11-18.345, όπως δημοσιεύτηκε στον κατάλογο αποφάσεων)·
- οι κανόνες που αφορούν τα ηθικά δικαιώματα των δημιουργών (droit moral des auteurs). Έτσι, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο επισήμανε ότι «αποτελούν διατάξεις αναγκαστικού δικαίου οι κανόνες που προβλέπουν ότι, στη Γαλλία, ένα πρόσωπο που είναι δημιουργός λογοτεχνικού ή καλλιτεχνικού έργου απολαύει του ηθικού δικαιώματος που συστάθηκε προς όφελός του.» (1ο πολιτικό τμήμα, της 28ης Μαΐου 1991, αίτηση αναίρεσης αριθ. 89-19.522 και 89-19.725, όπως δημοσιεύτηκε στον κατάλογο αποφάσεων)

3 Προβλέπει το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους ειδικές διαδικασίες για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τους ανωτέρω ειδικούς κανόνες;

Δεν υπάρχουν ειδικές διαδικασίες στο εθνικό δίκαιο για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις προαναφερθείσες ειδικές διατάξεις.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 20/11/2025

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα